

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravništvo. Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6. prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserci z enostajnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 16 vin., pri trikratni po 13 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštn. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Brez obleke in brez čevljev

bo velik del prebivalstva pozimi. Marsikdo, posebno po mestnih industrijskih krajih se je tolažil s tem, čeprav s strahom pred prihodno zimo, da ljudska preskrbovalnica za oblačenje, o kateri že toliko časa govorijo in pišejo, nekaj primernega ukrene. In kolikor je že omajano zaupanje v državno preskrbo zaradi vedno se ponavljajočih žalostnih izkušenj, se vendar zaupljivi Avstrijec še vedno da tolažiti in pomirjati z napovedbami in obljubami preskrbe. Napovedani je oblačilni red z uvedbo prejemnih izkaznic že dolgo časa in z občudovanja vredno potrpežljivostjo jo je prebivalstvo pričakovalo, a doslej še vedno brezuspešno. Med tem je postajala obleka vedno rahljejša in bolj obrabljena, zadnji podpiati že zinjajo, pred durmi je zima in le še vojni dobickarji si morejo kupovati nove obleke ali nove čevlje. — In tu je pričakovati, da postane prebivalstvo nestrpno, ker se ne more zavijati pred mrazom v potrpežljivost. Kaj se je doslej zgodilo glede na preskrbo za zimo? Razen mnogih posvetovanj, ki niso bila posebno uspešna, so nabavili tudi nekaj zalog, navedene v okroglih številkah še precej velike, a v primeri s potrebo pa le skromne, niso storili prav nič. In najbrže, je ta zaloga cenjena še previsoko, ker ne marajo razburjati trga. — In potem se ni zgodilo nič več. Kar so delala socialnodemokratska konsumna društva leto dni — dajala so že blago doslej proti prejemnicam — to se je v Nemčiji obneslo v teku mesecev, in to bi bili lahko pri nas preresetali in sklenili v nekaj urah. Posvetovanja so sedaj že končana in popravljeni vsi sklepi, ki sicer v marsičem nismo zadovoljni z njimi, toda zakaj se vendar ti sklepi še vedno ne uveljavijo. Nehote se nam usiljuje misel, da se hoče s tem omogočiti posestnim slojem, da se popolnoma nemoteno preskrbe za zimo — dasi zanje preskrba tudi po uvedbi oblačilne karte ne bo preveč omejena, — preden se izvedbe naredba.

Trgovinskemu ministrstvu se ne mudi. Cene blagu, perilu, obutvi naraščajo vsak dan čudovito; preskrba prebivalstva z obleko, ki ne bo poceni, bo pokrivala potreščino le nezadostno in še to je dvomljivo, ali je bodo res deležni potrebni ali ne; nadomestila iz papirja, žal, ne oskrbuje država in se že skrivajo po raznih skladiščih špekulantov, tako da so cene že tudi tem izdelkom silno pretirane; uvoz surovin iz Švedije za izdelovanje vsaj nekoliko boljših papirnatih tkanin je bil prepovedan. Tak je položaj in še vedno čakamo na ureditev in na uvedbo prejemne karte. Kolikor poznamo naredbo, vemo, da ima velike pomanjkljivosti zlasti v tem pogledu, da je preskrba bogatinov skoro popolnoma neomejena in organizacija razdeljevanja med ljudstvo nepopolna. Trgovinsko ministrstvo pa prevzema tudi s tem veliko odgovornost, ker odlaga izvedbo toliko časa, da navsezadnje ne bo nič več blaga.

Nekaj se je vendar zgodilo: Namestništva in deželna predsedstva so bila pozvana, da „pritegnejo preskrbo z obleko v konsum“. Nato so v Pragi in tudi drugod osnovali „deželna mesta za preskrbo ljud-

stva z obleko“. Tudi ta mesta so nabavila zaloge, ki pa niso v nobeni primeri s potreščino ter so naravnost malenkostne. V Pragi so nakupili doslej za 11.000.000 K oblačilnega blaga. To je 131.779 parov moških, ženskih in otroških čevljev, 329.000 metrov pol volnencnega blaga, 27.600 metrov volnenega, 60.000 metrov blaga za zimske sukrije, 63.000 metrov papirnatega blaga, 10.000 parov kratkih nogavic, 5000 parov visokih nogavic ter večje partije moške, ženske in otroške konfekcije kakor tudi nekaj pletenega blaga. — Sedaj pa treba izvesti organizacijo dalje. Pri trgovskih zbornicah so se ustanovili gospodarski odbori, ki imajo nalogo s pomočjo obrtnih in delavskih organizacij to blago podelati, doičiti cene in razdeljevati obleko okrajnim oblačilnim mestom.

Ta okrajna oblačilna mesta v vsakem političnem okraju bodo s pomočjo oblačilne karte razdeljevala novo in zbirala stare obleke, ki se bodo morale oddajati ob prejemu nove, in pošiljala stare obleke zbirališčem ter ustanovljala delavnice za popraviljanje in krpanje starih poškodanih oblek. Zadnje praško poročilo o seji deželnega mesta, ki navaja vse te naloge, omenja ob koncu z neverjetno najnostjo: Akcija za preskrbo ljudstva z obleko je zadobila s tem zanesljiv sistem, kateremu je pa predpogoj uspeha, da dunajske centrale nakažejo ne le dovolj oblačilnega blaga, marveč tudi sukanec in druge potreščine v te namene. — In da dunajske centrale nimajo mnogo blaga, je že znano. Zanesljivi sistem torej ne bo mnogo pomagal.

Še enkrat § 1154 b.

Delavstvo iz najrazličnejših poklicev večkrat vprašuje, kako in kaj je pravzaprav s § 1154 b občega državlanskega zakonika tretja delna novela, ker se podjetniki često branijo plačati pristojno mezdo v slučaju bolezni, obratne nezgode. Zato objavljamo še enkrat primerno pojasnilo, ki naj služi delavstvu kot navodilo.

§ 1154 b občega državlanskega zakonika pravi; „Če se kdo zaveže komu, da mu bo določen čas opravljati službo (delo), je to službena pogodba (Dienstvertrag); če kdo prevzame kako delo proti plačilu, je to delovna pogodba (Werkvertrag)“.

§ 1154 b „Če ni v pogodbi določeno nikakršno plačilo in tudi ne dogovorjena brezplačnost, velja primerno plačilo kot pogojeno.“

§ 1154 b se tiče slučajev, v katerih je delavec slučajno zadržan opravljati delo in določa: „Službojemalec obdrži pravico do plačila za kratek čas, vendar ne nad teden dni trajajočo dobo, če je najmanj po štirinajstidnevni službi slučajno zadržan od dela zaradi bolezni ali nezgode, ne da bi bil to namenoma ali iz velike nemarnosti zakrivil sam. Isto velja, če je zadržan od dela iz drugih njegove osebe se tičočih vzrokov. Zneske, ki jih prejema službojemalec za čas zadržka na podlagi javnopravnega zavarovanja, sme delodajalec odtegniti po istem delu, ki odgovarja razmerju njegovega dejanskega prispevanja k celotnemu zavarovalnemu prispevku.“

Zakon utrjuje službeno razmerje s tem, da določa plačilo dalje, tudi če delavec ne

delo. S tem je načelo, da gre mezda le za opravljeno delo, odpravljeno. Vendar pa nastopi načelo plačevanja mezde, če delavec ne dela, le ob gotovih pogojih: 1. Službeno razmerje mora trajati vsaj 14 dni. 2. Zadržku mora biti vzrok bolezen, nezgoda ali drugačen njegove osebe se tičoč vzrok. 3. Zadržek ne sme biti namenoma povzročeni ali nastati zaradi velike malomarnosti službojemalca. — Vsak delavec, ki je že 14 dni zaposlen pri podjetniku, ima pravico najmanj do enega tedenskega zaslužka, če je zadržan zaradi bolezni ali nezgode. Zaraditega so odtegljaji za vsako malenkostno zamudo pri delu izključeni. Dovoljeni tudi niso odtegljaji, če je delavec povabljen k sodnji kot prič ali stranka ali če mora na nabor, k pregledovanjam, če ga ni na delo zaradi izvrševanja javnopravnih funkcij ali gre k volitvi.

Dr. Janez Ev. Krek mrtev.

V ponedeljek dne 7. t. m. oklo 10. zvečer je državnega poslanca v njegovi spalnici zadela kap in je kmalu nato preminul. Bival je že kakih štirinajst dni pri svojem prijatelju v Št. Janžu na Dolenjskem. Bolehal je že več let na povpenju žil, kar je bila posledica njegovemu neumornemu delu. Ko je bival zadnjič na Hrvaškem v Dalmaciji in Bosni z dr. Koroščem se je močno prehladil in obolei tudi na katarju in na zlatenici. Z Zidanega mosta je ves oslabil, ko se je vračal iz Hrvaškega, iskal počitka in zdravja v Št. Janžu, kjer ga je nenadoma, ko se mu je zdravje že vidno boljšalo, doletela smrt.

Dr. Krek je bil po poklicu duhovnik, semeniški profesor v Ljubljani in deželni in državni poslanec. Deloval je kot leposlovní, politični in znanstveni pisatelj, ki se je pečal zlasti z gospodarskimi in socialnimi vprašanji. Največjega pomena za naše domače razmere je njegovo delovanje med slovenskim narodom, ki ga je takorekoč zbudil in zanimal za javna vprašanja. V tem pogledu je dr. Krek značilna osebnost za razvoj političnega življenja na Slovenskem.

Ko je dr. Krek jel nastopati javno (okolo l. 1896), se je jako rad udeleževal tudi delavskih socialističnih shodov, kjer je razvijal svoje nazore in se spuščal v znanstvene razprave. Nastopal je odkrito in povsod zagovarjal svoje delo, svojo politiko neustrašeno kakor malokdo. Prijatelj socialne demokracije ni bil nikoli, tudi ni videl v socialni demokraciji velikega posebnega sovražnika, ker je imel vedno pred očmi napredek, razvoj, sodelovanje mas. To je bila njegova dobra stran. Le enkrat, l. 1897, je nastopil v državnem zboru za razpustitev železničarske organizacije jako nedostojno. Sicer pa je stremilo vse njegovo delovanje za živahnim gibanjem na celi črti.

V politiki je imel krščanski socialist dr. Krek izredno velik vpliv v klerikalni stranki. Zlasti pa je bilo v zadnjem času njegovo delo ustanovitev jugoslovanskega kluba v državnem zboru in povečini tudi znana deklaracija, ki zahteva avtonomijo jugoslovanskih avstroogrskih narodov.

V klerikalni stranki je imel dr. Krek že dalje časa spor z dr. Sustersičevo strujo zaradi gospodarskih organizacij in svojega

demokracičnejšega naziranja. Dr. Krek je imel za seboj Gospodarsko zvezo, a njegov nasprotnik je ustanovil Ilirsko banko. Ta spor se sploh ni poravnal, ker se dr. Krek ni hotel ukloniti nedemokracični struji v klerikalni stranki.

Dr. Krek je bil tudi soustanovitelj nedavno ustanovljene Vojne zveze konsumnih društev.

Z drom. Krekom je preminul res delaven in izredno nesebičen mož, in le žal, da je imel v svojem življenju toliko ovir, da ni mogla priti vsa njegova demokratična narava nikdar do popolne veljave.

Pokojni dr. Krek je bil rojen l. 1865. pri Sv. Gregorju. Njegov oče je bil učitelj. Na vseučilišče ga je poslal ljubljanski škof dr. Missija. Njegovo truplo so prepeljali v Ljubljano.

Domači pregled.

V avstrijskem državnem zboru vlada še nima zanesljive večine. Ministrski predsednik Seidler se pogaja s strankami in zlasti skuša pridobiti Poljake. Konferiral je tudi z zastopniki Jugoslovanskega kluba, ki so izjavili, da ne morejo glasovati za milijardne kredite v proračunu. Ministrski predsednik je pripovedoval tudi o ustavnih reformah in narodni avtonomiji. Seidlerjev načrt sloni na principu šolske uprave in sodne avtonomije in narodne razdelitve po okrožjih. Natančnega načrta ustavne reforme pa ne poznajo niti parlamentarci. Zakaj skriva Seidler te svoje načrte? Če bi vlada hotela uvesti s svojimi načrti reforme, ki ustrezajo željam in potrebam prebivalstva oziroma zahtevi po narodni avtonomiji, bi povedala lahko brez ovinkov svoje načrte in povabila ljudske zastopnike, da sodelujejo in pomagajo izvesti potrebne reforme. Vlada pa ne napravi tako, marveč le skriva svoje načrte in baranta s strankami, kakor je to že od nekdanj navada. Prav zato prebivalstvo ne more imeti posebnega zaupanja v dobrohotnost vlade v tem zmislu. Poleg tega pa pravi ministrski predsednik, da bo vlada vpoštevala „opravičene želje in nasvete“ glede na svoje načrte, če se bodo strinjali z vladnimi načrti. Vlada pove s tem dovolj jasno, da se izvedejo le tiste reforme z nebitvenimi spremembami, ki jih hoče vlada. V ustavni državi take izjave niso primerne. Kakor vse kaže, bo Seidlerjeva vlada sestavila večino le s trudom. In če se ji to ne posreči, kaj pa potem?

Vladne vojne naredbe skoro brez izjeme pospešujejo oduševstvo. Imamo že celo vrsto naredeb, ki so imele namen dovesti blago bodisi že te ali one vrste konsumentom. Toda vselej, kadar je izšla katera takih naredeb, je vedno minilo med napovedbo in izvedbo kar cele mesece, in v tem času so imoviti sloji nakupili različnega blaga, se založili in še občutneje pa je to, da izpraznjujejo ob takih prilikah zaloge blaga razni prekupci in spekulanti, ki potem kljub vsem naredbam prav pridno zalagajo ob ogromnih cenah ljudi, ki imajo dovolj denarja. Država je sicer nakupila sedaj ob priliki izvedbe oblačilne naredbe nekaj blaga in oblek, kar pa ne pokrije niti tretjine potrebščine. Pač pa so se izpraznile zaloge trgovcev z oblačilnim blagom tako, da trgovci kar zapirajo trgovine. Mnogo velikih zalog je izginilo po običajni poti. Tudi cene so zadnje dni poskočile znatno, a vendar je bila zadnje dni po vseh oblačilnih trgovinah jako živahna kupčija. Ureditev je tudi sedaj taka kakor je bila pred vojno. Kdor ima denar, vztraja lahko brez pomanjkanja, kdor pa nima mnogo denarja, mora vztrajati v pomanjkanju. Vse aprovizacijske naredbe, kar smo jih še dobili, so na eni strani dvignile cene, na drugi strani pa pustile odprta vrata prekupcem, če ne že vedno po svojih določbah, pa vsaj po načinu izvedbe.

Res ne vemo več, ali ne znajo, ali nočejo. To pa vemo, da so ta dejstva po nepotrebnem britka za marsikoga.

Zaupniki in podblagajniki kovinarske organizacije na Jesenicah. Da se prepreči vsaka pomoča glede plačevanja prispevkov, je potrebno, da se opozori v vseh oddelkih člane nato, da je 32. teden-ski prispevek danes dotekel. Kdor do tega tedna v najkrajšem času svojih zaostalih prispevkov ne poravnal, lahko izgubi svoje članstvo, če ne zaprosi za poboljšanje plačevanja. Odbor.

Jesenice. Pri nas na Savi so nam zopet odtrgali četrt kilograma sladkorja pri vsaki osebi. Masti smo prejeli za cel mesec 28 dkgr na osebo. Delavci se prav resno vprašujejo, kako naj ob tako težkem delu vzdržijo s tako prikrajšanimi odmezi, in koliko naj od tega odstopijo še svojim družinam. Kdaj bo te bede konec?

Črna. Ker rudniškim upravam sodeč po njih ravnanju določbe o zakonitem delavskem varstvu, zlasti določbe cesarske naredbe z dne 19. marca 1916 v tretji delni noveli k občemu državljskemu zakonu prav nič ne ugajajo in jih tudi ne upoštevajo, priporočamo, da prečitajo današnji članek „Še enkrat § 1154 b“ in ga temeljito prestudirajo. Iz njega bo razvidelo rudniško vodstvo, da velja ta zakon tudi zanje in da se morajo ravnati po njem. Vprašanje je le še, če marajo rudarji prisiliti upravo, da se bo ravnala po zakonu. Če misli gospod upravitelj v Možicah s tem odpravljati delavce, češ, da ne ve nič o zakonu in da toliko časa ne bo ničesar izplačal, dokler ne bo dobil naročila, tedaj naj vsi delavci, ki so bili od 1. januarja 1917 bolni ali so nekrivoma morali izostati od dela, vložijo tožbo pri pritožbeni komisiji v Celovcu, da dobe delavci svojo pravico in se rudniška uprava spametuje. Mor-da bodo vložene tožbe potem tudi generalno direkcijo Blajberške rudniške unije končno napotile, da bo dala gospodu upravitelju v Možicah zaželjeni nalog, da bo izplačal dotičnim delavcem od 1. januarja 1917 doteklo plačilo. Nepoznanje zakonov ne varuje pred kaznijo. Zato se mora ta pomoček porabiti za vzgojo trmoglavih podjetnikov in njihovih uradnikov. Ta pouk naj ne velja le za delavstvo v Možicah — Črni, marveč tudi za delavstvo v drugih obratih.

Novi vpoklici v črnovojniško službo brez orožja. V razglasu domobranskega ministrstva o vpoklicih tistih črnovojniških obvezancev, ki niso sposobni za službo z orožjem, je tudi rečeno, da se bodo pri vpoklicih posebno vpoštevala tista ozemlja, ki so po vojnih dogodkih neposredno prizadeta. Kakor poročajo z Dunaja, je šteti med ta ozemlja tudi Kranjsko in celo Primorje ter nesposobni črnovojniki iz teh dežel ne bodo kli-cani v vojaško službo.

Oddaja imetja. Poslanska zbornica ima poseben pododsek, ki se naj posvetuje o eventualni oddaji enega dela imetja. Nemški listi so o tem že večkrat z očitnim strahom razpravljali, ker so pač nemški industrialci in kapitalisti od vojne zaslužili največ milijonov. Vlada je odseku obljubila, da mu čim prej predloži material, kar ga sploh ima. Pripomniti je, da se je finančni minister pač principi-jelno izrekel za zaplembo enega dela vseh imetij, a tudi navedel proti temu razne pomisleke.

Davčni kazenski okraj. Izšla je naredba finančnega ministrstva o napravi davčnih kazenskih okrajev in določbi za izvedbo kazenskih preiskav kakor tudi za kazenske razsodbe poklicanih davčnih oblasti. Na Kranjskem so te-le: davčni kazenski okraj Ljubljana: davčna administracija v Ljubljani, območje davčne administracije v Ljubljani in vsa okrajna glavarstva.

Odpust letnikov 1865. in 1866. Vojni minister je izjavil deputaciji poslancev, da se po cesarjevem ukazu v najkrajšem času odpusti iz vojne službe moštvo letnikov 1865. in 1866. To pomeni odpust 130.000 do 140.000 mož iz službe na fronti. Letnik 1867. se za enkrat še ne odpusti, ker zanj še ni potrebnega nadome-stila.

Prepoved prodaje blaga, obleke in perila. Ker definitivna ureditev cele akcije zahteva mnogo dela in se ne more trenutno izvesti, se konsumenti, bivajoči v Ljubljani, t. j. osebe, ki rabijo blago za svojo osebno porabo, opozarjajo, da dobe do izdaje prejemnic posebna dovoljenja za nakup blaga ali obleke pri podpisani deželni poslovalnici. Vložiti je pismeno prošnjo, v kateri je dokazati potrebo in natančno navesti, koliko blaga in za kateri namen, kakšno obleko ali perilo se potrebuje. Opozarja se pa, da se bo upoštevalo samo najpotrebnejše slučaje. Vsaka napačna napoved se bo strogo kaznovala. — Deželna poslovalnica za pre-skrbo prebivalstva z blagom, obleko in perilom v Ljubljani, Šolski drevored 2.

Smrtna kazen radi političnega mišljenja. Dne 12. septembra 1914 ob 12. opoldne sta bila ustreljena v Novem Sonču v Galiciji župnik Peter Sandowicz in njegov sin, visokošolec Anton Sandowicz. Obdolžena sta bila, da sta razdeljevala letake, ki jih je sestavil neki tajinstveni »episkopat nekega gotovega Nikona«, kakor pravi izjemno sodišče v svoji razsodbi. Smrtno obsodbo utemeljuje sodišče s tem, da sta bila oče in sin rusofilskega mišljenja. Namen rusofilov je potrdil in dokazal priča Klucznik. V tistih letakih se obvezuje prebivalstvo svoje podaniške prisega. To je vse, kar navaja obsodba o onem letaku. Razsodba je bila proglašena ob pol 10. dopoldne, izvršena že opoldne. Župnik Sandowicz je bil oče devetih otrok. Zaradi mišljenja, ne zaradi dejanj sta bila ustreljena oče in sin. Sodišče samo tudi tistih letakov ni videlo — cela obsodba je temeljila izključno le na izpovedi ene priče! To so morali biti v Galiciji strašni časi. Ni ču-da, da je bilo 30.000 ljudi obešenih...

Železničarji in § 1154 b. Železniško ministrstvo je bilo mnenja, da § 1154 b obč. drž. zak. ne velja za državne železničarje, češ, da pravna veljavnost § 1154 b ni prisilna. Sedaj pa je končno prišlo železniško ministrstvo do drugačnega prepričanja in to naznanilo s posebno okrožnico. Ta zakonita določba velja torej za okroglo 120.000 delavniških, skladiščnih in prožnih delavcev, ki imajo vsi v slučaju, kadar so zaradi bolezni, nezgode ali drugačnega važnega razloga (vabila k sodnji, nabora, hude bolezni v rodovini) zadržani od dela pravico, do največ ene tedenske plače.

Za odpravo duhovniškega vojaškega privilegija. Poslanec Hock in tovariši so vložili v državnem zboru predlog, ki zahteva, da se naj vojaški službi podvržejo v bodoče tudi duhovniki vseh veroizpovedanj in da naj dobe vojni kurati (katerih začetna šarža je sedaj stotniška) vbodoče le tisti vojaški čin, ki odgovarja šarži enakočasno uvrščenih rezervnih častnikov in gažistov.

Poslanec Štribny o Madžarih in Čehih. „A Nap“ objavlja razgovor s češkim poslancem Štribnim, ki je dejal: Naša izjava z dne 30. maja ni adresirana avstrijski vladi; bila je to ovenčana deklaracija celemu svetu in v njej izražene želje morejo biti uresničene le na mirovni konferenci. Da se deklaracija nanaša tudi na ogrske Slovake, to ni le demonstracija. Češka delegacija se nikakor ne more odreči pravic na združenje slovaškega ozemlja s Češko. Povsem vseeno je, kaj bo ogrska vlada v tem oziru napravila, ker na definitivno razvršitev teh vprašanj itak ne bo imela

ingerence. Toda naravno je, da bi bil naš položaj mnogo olajšan in da bi bili miru mnogo bližji, ako bi ogrska vlada v sporazumu z nami prostovoljno nam izročila to, kar bomo pozneje — če tudi z nepotrebnimi krvavimi žrtvami — na vsak način dobili. — „A Nap“ pristavlja: Štříbrnega izjava ni nič drugega, kakor odkrita napoved vojne madžarskemu narodu. Naj nikdo ne misli, da bi se našel le eden Madžar, ki bi se prostovoljno odrekel enemu samemu praški ogrske zemlje. Ako pa se ne odrečemo, potem pride po besedah radikalnih Čehov — vojna. Napram takemu izzivanju ne more ostati miren niti eden Madžar. Vse naše oblasti naj se obrnejo na vladarja in naj napovedo najskrajnejši odpor proti Čehom. V celi državi naj se prirejajo skupščine, ki naj sklenejo, da je Madžarski narod pripravljen na vse, tudi na najodločnejši boj. To bodi naš odgovor češkim radikalcem; in ako pride do vojne, bomo videli, alibodo oni preje na Ogrskem, ali mi v Pragi. Madžarski vojak se ne predaja, ako on dvigne roke — udari.

Zvišanje doklad državnim uradnikom na Ogrskem znaša po sklepu ministrskega sveta ob temeljni plači K 1400 K 1400, ob K 1600 K 1500, ob K 3000 K 2200, ob K 4000 K 2600, ob K 5000 K 2900 in ob plači K 6000 K 3000.

Svetovni pregled.

Svetovna vojna se odigrava v svoji tragediji dalje brez upa na končno zmago, ki bi odločila svetovna vprašanja, za katere se je pričela, a jih danes ni več na dnevnem redu. Boji divjajo zadnje tedne pravzaprav le še na dveh glavnih frontah: na italijanski in na Flanderskem. Na italijanskem bojišču se vrše glavni boji za goro Gabrijele in za banjško planoto. Očividno je, da izbruhne na soški fronti dvanajsta ofenziva še to jesen, ki bo vsaj za Italijane prav velikega pomena. Zakaj če, Italijani ne dosežejo povoljnih uspehov, bo to silno slabo vplivalo v Italiji, kjer se je pričelo precej močno gibanje za republiko. Mirovne struje, zlasti socialisti pridobivajo na ugledu. Artiljerijski boji so se vršili tudi na Koroškem in tivolskemdelu te fronte zlasti v Adiški dolini. Na Flanderskem so Angleži prodrli pri prvem napadu za en kilometer na nekaterih mestih, sedaj se vrši že drugi velikanski napad, ki pa tudi ne bo prinesel Angležem željenih uspehov. V teh dveh bitkah so imeli Angleži razmeroma velikanske izgube. Silno delovni so tudi na Angleški fronti nemški letalci, ki vsa dan napadajo z neverjetno drznostjo angleške čete, London in druge Angleške trdnjave. Denkerk so skoraj popolnoma razdejali. Po drugih bojiščih so le običajni boji.

Mirovno gibanje nima beležiti posebnega napredka. Czerninov govor v Budapešti ni zbudil novih iniciativ, ker je bil premalo precizen. Sporazum odgovori na papežovo mirovno noto, toda izjavil bo, da izjave osrednjih ministrov še niso podale primerne podlage za mirovna pogajanja. Papež namerava razposlati o božiču novo mirovno okrožnico. Mirovno stremljenje pa narašča zlasti v Rusiji, kjer prihajajo maksimalisti (boljševiki) do večjega vpliva. Tudi o štokholmski konferenci so v Rusiji mnenja, da se mora vršiti, čim so dognana podrobna posvetovanja. Sicer pa tudi po vseh drugih državah nadaljujejo mirovne struje svoje delo za uresničenje skorajšnjega trajnega miru.

V Nemčiji so pričeli nemški nacionalci in takozvana patriotska stranka veliko propagando za nadaljevanje vojne, ker je nedavno sprejel državni zbor znano mirovno resolucijo. Proti tej propagandi je večina nastopila ter zahtevala, da državni kancler pojasni svoje stališče napram smotrom vojne. Morda vendar?

Stokholmski pripravljalni odbor je sklenil predpriprave za mirovno konferenco.

Na podlagi svojih sklepov izda poseben oklic na socialistične stranke.

Finska se preosnuje v republiko in postane zvezna država Rusije.

Ruski menihi. »Baseler Nachrichten« poročajo po »Rječi«, da bo splošni kongres učenih menihov naložil menihom nove naloge. Doslej so živeli ruski menihi tiho in samotno ter se navidez niso prav nič brigali za javna vprašanja. Še celo v vrstah duhovništva niso nastopali nikjer aktivno. Sedaj pa hočejo ustanoviti posebno zvezo z obsežnim cerkvenim programom. Najprej bodo skušali obvladati vse versko življenje ruskega naroda, ustanavljali svoje duhovske šole od najnižje do najvišje šolske stopnje ter pričeli delovati za večji vpliv v cerkvenih občinah. — Torej prav tako bodo delali kakor delajo pri nas.

Novi ruski koalicijski kabinet. Kerenskij je na podlagi sporazuma med demokratičnimi in meščanskimi strankami sestavil nov kabinet, ki je sestavljen takole: Socialistični ministri so: Kerenskij ministrski predsednik in vrhovni poveljnik; Nikitin notranji minister in minister za pošte in brzojav; Maliantovič jus, Prokopovič preskrba z živili; Aksentijev poljedelstvo; Kvostov javna dela. — Nesocialistični ministri so: Tereščenko zunanje zadeve; Konovalov trgovina in industrija; Bernackij finance; Salatkin javni poduk; Kartašev kultus; Kiškin javna skrb; Smirnov državni kontrolor; Tretjakov predsednik gospodarskega sveta pri provizorični vladi; Liberovskij prometni minister; general Veršovskij vojna; admiral Verderevskij mornarica.

Kongres francoskih socialistov. V Bordoju je bil otvorjen 8. oktobra kongres francoskih socialistov. Predseduje Renaudels. Compère - Morel razpravlja vprašanje o udeležbi stranke na stockholmski konferenci. Dejal je: Sklicanje internacionale ne bi imelo drugega učinka nego tega, da potrdi naša nasprotujoča si naziranja. Nato spominja socialistično stranko na to, kako soglasno se je izrekla stranka 4. avgusta 1914 za vojno, ker je bila Francija brezdvomno žrtev napada. Ob živahnem odobravanju večine je dejal govornik: Zato je potrebno, da se tukaj odločno priznamo za zmagoviti mir, katerega pristaš sem jaz, ali pa za mir s sporazumom, ki zmanjša Francijo. Če nadaljujemo vojno, pomenja to toliko, kakor da varujemo pravico naroda do svobode v vsaki obliki, kajti resnična ali prikrita zmaga Nemčije pomenja gospodarsko in politično suženjstvo Francije. Novo tekmovanje v oboroževanju bi privedlo neizogibno k novim vojniam. Če bi bila Francija premagana, tedaj bi to pomenjalo, da izgine demokracija s sveta. Tudi enotnosti Francozov ne smemo raztrgati. Naša stranka mora podpirati vsako vlado narodne obrambe z edinim pogojem, da so vojni cilji demokratični; demokratični so pa itak vojni cilji Francije. Končno predlaga Compère-Morel resolucijo, ki izjavlja, da odklanja stranka vsak brezpogojni mir in sprejema le mir obnovitev, zmagoviti mir, ki se uresniči lahko le z visokim edinstvom Francozov. Stranka bo podpirala vsako vlado, ki je trdno odločena, da vodi demokratično vojno politiko, in sicer dejansko in brezobzirno. Rappaport razvija v daljših izvajanjih kientalske teorije in izjavlja, da je odločno proti glasovanju za vojne kredite in proti vstopu v vlado narodne obrambe. Kongres se je nato odgodil do drugega dne. Na nedeljski seji je dejal član večine Varenne, da je le eno vprašanje in sicer vprašanje, kakšno vrednost bo imel mir, ne pa kdaj se sklene. On je sicer glasoval za udeležbo na stockholmski konferenci, a v Stockholm ne pojde, da bi tam pomagal pri delu za

poljuben mir, kajti socializem ne sme podpisati le kake začasne pogodbe, temveč mora govoriti svobodno in jasno. Mistral, član manjšine, izjavlja, da noče glasovati niti za mir premaganca, niti za mir zmagovalca, kajti zmagovalec bo brez usmiljenja. Med tema dvema možnostima je prostor za zmago pravice, edino, ki jo on hoče. Mistral pravi, naj vstopi stranka le tedaj v vlado, če dobi dovoljenje za Stockholm. Compère-Morel nastopi proti temu stališču in pravi, da bi on podpiral vsako vlado narodne obrambe in ne bi zahteval od nje drugega, nego da vneto dela za vojno in nato pospeši mir. Renaudel izjavlja, da soglašava z Mistralom in da je proti Grimmu, organizatorju Kienthala.

Sestanek vladarjev v Sofiji. Avstrijski cesar Karel in nemški cesar Viljem se odpeljeta v kratkem v Sofijo na sestanek z bolgarskim kraljem, kamor pride tudi turški sultan.

Zanimiva vprašanja na socialističnem kongresu v Bordeauxu. Iz Ženeve poročajo: Socialistični kongres v Bordeauxu se ima pečati z afero Molierjevo in z Bolo pašo, gotovo dve zanimivi vprašanja, posebnega pomena pa bo vprašanje, ali sme kaka ententna država posoditi drugi vojaštvo v svrhu pobijanja socialističnega gibanja. Po napovedi te razprave se more soditi, da je istina, da so Angleži in Francozi poslali v Italijo vojaštvo, ki naj vduši vsako mirovno gibanje.

Preganjan človekoljub. Monakovski vseučiliški profesor dr. Förster je postal tekom sedanje vojne jako znan. V stranski boji, ki je razvnel najhujše strasti, je posegel pomirjevalno in svaril svoje nemške rojake pred posledicami, ki jih mora za nemštvo in za ves svet imeti neizmereno sčuvanje od naroda do naroda. Försterjevo visokoetično stališče pa med Nemci ni našlo dosti odmeva, nego so najbolj podivjani nemško-nacionalni krogi začeli proti njemu strastno gonjo. Že jeseni leta 1916. je moral iti »na dopust«, a ko je letos zopet napovedal svoja predavanja, se je gonja vnela vnovič. Predavanja so preklicana in bo te dni odločeno, če ostane Förster sploh profesor. Če ga prepode, bo to v krogih entente pač dalo izdaten nov dokaz zoper nemštvo.

Četverozeza, zlasti Italija, proti takojšnjim mirovnim diplomatskim pogajanjem. Italijanski propagandni minister Commaudini je imel v Ceseni v provinci Forli govor o potrebi, da se obvaruje vojna odporna sila. Sovražniki žele, da se takoj prične diplomatska pogajanja, ali četverozeza, in zlasti Italija, se ne da vjeti in ne povesi orožja. Avstro-Ogrska hoče doseči najbrže to-le: mir brez aneksij z Rusijo, posest Lovčena, varuštvo nad Albanijo, izginitve Črne gore, svobodo donavskih izlivov in garancijo s strani Srbije. Italija hoče pa s silo odtrganje tlačene sinove zopet k sebi spraviti in hoče, da se jej vrnejo dežele, ki nosijo vidno znamenje italijanstva, nadalje garancijo za svobodo svojega morja, zagotovitev pogojev svoje eksistence in naraščajočega razvitka.

Peru in Urugvaj v južni Ameriki sta pretrgali z Nemčijo diplomatske zveze.

Obvestilo Unijskega načelstva.

Važno za blagajnike in člane!

Skupno načelstvo Unije rudarjev avstrijskih je sklenilo na svoji seji dne 10. maja 1917, da se nakazuje in izplačuje od 1. junija 1917 dalje posmrtnina za člane in svojecele proti vposlatvi potrdilo smrti na predlogu za podporo, ki ga popolnoma izpolni podružnica ali plačevalnica in

Unijske članske knjige.

Podružnicam in plačevalnicam se dopošljejo te dni potrebne tiskovine (2 obraza)

v primernem številu. Ravnanje je enako kakor pri vojni podpori, le da se pri zahtevi posmrtnine sme rabiti edino rumeni tiskovini, dočim se morajo rabiti pri vojni podpori tudi vbodeče beli obrazci. Nikar tore, ne zamenjajte tiskovine! Za potrdila smrti ki jih napravi župni ali občinski urad, zdravnik, bolniška blagajna, eventualno bolnišnica, se morajo rabiti izključno rumeni obrazci, ki jih je izdala Unija; dobe se pri vseh blagajnikih.

Sklenjeni ukrepi so bili potrebni, da se odpravijo vbodeče zamudne pisarije, ki so često zavlačevale izplačilo posmrtnine.

Blagajnike prosimo, da ravnajo točno po tem sklepu, ker bi sicer ne bilo mogoče nakazati pogrebno.

Načelstvo Unije

Spominjajte se podpornega sklada!

Proletarci vseh dežel, združite se!

Izdajatelj Ivan Mlinar.
Odgovorni urednik Viktor Zore.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Vsaka žena

naj bere moje velezanimivo navodilo o

moderni negi prs.

Preizkušen svet, če uvenejo ali niso dovolj polne!

Pišite zaupljivo na naslov: **Ida Krause, Pressburg** (Ogosto), Schanzstrasse 2. Abt. 97.

Ne stane nič!

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopju Občnega konsumnega društva 1. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Za člane:
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju	od 9. do 11. ure	V občini: Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Koivrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvenšči člani iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člani iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Božidar Kisel, Tretšnje	od 8. do 11. dop.	Sodni okraj Višnja

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Največja slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela vlog koncem leta 1916 K 55,000.000.—
hipotečnih in občinskih posojil „ 30,600.000.—
rezervnega zaklada „ 1,500.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po

4%

večje in nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo

c kr deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske pa proti 5¼% obrestim in proti najmanj 1% oziroma ¾% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica štov. 9.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za . . . shode in veselice. . .

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd. . .

Stereotipija. Litografija.

Okrajna bolniška blagajna

v Ljubljani

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/21—1/21	1/21	Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
	1/21—1/21	1/21	Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	1—3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglednico), brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih; Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolnišnica se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin,

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe za-
stonj in franko.